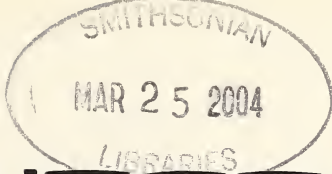

QL
461
P544
ENT

PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de
VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE
van de
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen

Redactieadres : W. De Prins, Diksmuidelaan 176, 2600 Berchem. Tel. : 031-22.02.35

Jaargang 2

Juli 1974

Nummer 3

MELLECTA ATHALIA ROTT. EN M. PARTHENOIDES KEF.

(Lep., Nymphalidae)

Het is algemeen bekend dat het onderzoek van de vrouwelijke genitaalapparaten moeilijker is dan dat van de mannelijke. Bij het determineren gaan verscheidene entomologen dan ook als volgt te werk : ze determineren hun mannelijke exemplaren met behulp van het genitaalonderzoek en de vrouwelijke exemplaren van dezelfde vindplaats krijgen dezelfde naam zonder enig verder onderzoek. Natuurlijk zullen deze determinaties meestal ook wel juist zijn. Maar wat doe je als je twee reeksen mannetjes hebt van hetzelfde biotoop, die ieder tot een aparte soort behoren? Bij welke serie moet je dan je vrouwelijke exemplaren rangschikken?

Voor dit probleem kwam ik te staan toen ik de exemplaren uit het genus *Mellicta* op naam wilde brengen, die we gevangen hadden in de eerste helft van augustus 1973, zowel aan de Spaanse als aan de Franse zijde van de oostelijke Pyreneeën. In het totaal waren er 13 ♂ en 6 ♀♀. Na afborsteling van het abdomen konden de mannelijke exemplaren al spoedig in twee reeksen gesplitst worden : 7 ♂ behoorden tot *Mellicta parthenoides* Kefferstein, de 6 overige tot *Mellicta athalia* Rottemburg. Beide soorten komen echter in Andorra in hetzelfde biotoop voor. Het probleem was dus of ik de vrouwelijke exemplaren uit Andorra bij *M. athalia* of bij *M. parthenoides* moest rangschikken.

Door zeer nauwkeurig onderzoek van de vleugeltekening bij de mannetjes kon ik enkele vrij konstante verschillen tussen de twee soorten ontdekken. Omdat de vrouwelijke exemplaren dezelfde verschillen vertoonden, konden ze zonder moeite gedetermineerd worden. Bij de hieronder volgende beschrijving van deze verschillen is de terminologie gebruikt uit "Elseviers Vlindergids" (Higgins & Riley).

Bovenkant achtervleugels :

In het discale veld loopt bij M. parthenoides Kef. een zeer dun lijntje van ader 4 tot aan de costa. Bij enkele exemplaren ontbreekt het zelfs. Bij M. athalia Rott. daarentegen is het tussen de aders 4 en 6 zeer dik en wordt het meer naar de costa toe terug smaller.

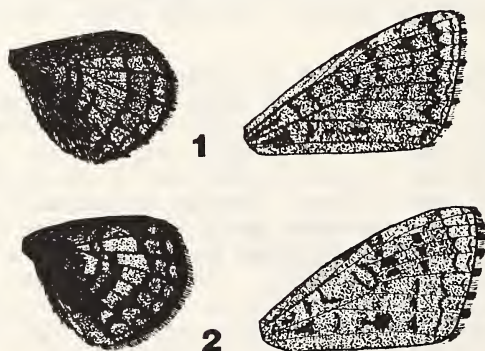
Onderkant voorvleugels :

In het submarginale veld loopt bij M. parthenoides Kef. de golflijn ononderbroken door van aan de costa tot aan de binnenrand. Bij M. athalia Rott. loopt deze lijn van aan de costa tot op ader 4; daar maakt ze een sprong van ongeveer 1 mm wortelwaarts, waarna ze verder loopt tot aan de binnenrand.

De apex is bij M. parthenoides iets lichter gekleurd dan de normale grondkleur. Bij M. athalia is dit vleugelgedeelte veel lichter. Het steekt scherp af tegen de rest van de vleugel.

M. parthenoides heeft in het postdiscale veld van cel 6 een driehoekig vlekje waarvan de punt naar de wortel wijst. Cel 4 en 5 zijn in het postdiscale veld ongetekend.

M. athalia heeft zowel in cel 4, 5 als 6 een rechthoekige vlek. Dit kenmerk is vooral zeer duidelijk bij de vrouwelijke exemplaren.

Bovenkant achtervleugels (links) en onderkant voorvleugels (rechts) van
1. *Mellicta parthenoides* Kef.
2. *Mellicta athalia* Rott.

Onderkant achtervleugels :

De submarginale vlekken in de vorm van een halve maan zijn bij M. parthenoides egaal gekleurd. Bij M. athalia zijn ze lichtgeel, met een grote donker oranjebruine kern.

Toen ik zo alle exemplaren op twee rijen had gezet, viel het op dat de tekening van M. athalia Rott. veel contrastrijker is dan die van M. parthenoides Kef. Dat komt omdat de zwarte tekening van M. athalia diep zwart is, terwijl die van M. parthenoides eerder naar de grijze kant gaat. Vooral de wijfjes krijgen daardoor een wazig uitzicht.

Overzicht van de onderzochte exemplaren :

Mellicta parthenoides Keferstein (1851)

- Sierra de Montarto, Catalonië, Spanje, 1000 m, 3-8-73, 1 ♂
- El Serrat, Andorra, 1800 m, 8-8-1973, 6 ♂ + 2 ♀.
- Targasonne, Pyr. Or., Frankrijk, 1600 m, 9-8-1973, 1 ♀.

Mellicta athalia Rottemburg (1775) ssp. celadussa Fruhstorfer (1910)

- Esblada, Catalonië, Spanje, 600 m, 5-8-1973, 1 ♂.
- El Serrat, Andorra, 1800 m, 8-8-1973, 1 ♂.
- Mont Canigou, Pyr. Or., Frankrijk, 1200 m, 10-8-1973,
4 ♂ + 3 ♀.

De onderscheidingskenmerken die ik hierboven heb aangegeven, gelden enkel voor vlinders uit de oostelijke Pyreneeën. Ik heb weliswaar getracht om exemplaren uit andere streken (o.a. de Alpes-Maritimes, Vaucluse, Hautes-Alpes) in het onderscheidingsschema te plaatsen, maar de variabiliteit bij M. athalia Rott. is dan zo groot dat er van konstante verschillen niet meer te spreken valt.

W. De Prins

DE NOCTUIDAE

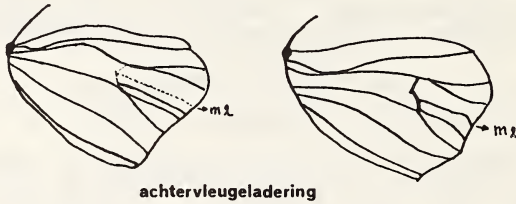
(Lepidoptera)

De Noctuidae is een familie van vlinders die meestal 's nachts actief zijn en overdag rusten (slapen). Vele soorten zijn te determineren op zicht, andere bevinden zich in een groepje van moeilijk uit elkaar te onderscheiden exemplaren.

Om het determineerwerk te vergemakkelijken is het interessant de onderfamilie van het onbekend exemplaar te kennen. Zodoende wordt een onoverzichtelijk zoekwerk (geheel de familie) uitgeschakeld en dient men maar een klein deel meer na te zoeken. Het nodige instrument is een vergrootglas van ca. 10 x waarmee alle nodige kenmerken opgespoord kunnen worden.

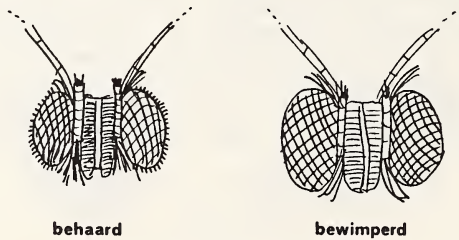
NOCTUIDAE (Midden-Europa)
Tabel voor de onderfamilies

- Op de achtervleugel is de ader m2 ontbrekend of slecht zichtbaar. _____ A. Trifine-uilen.
- Op de achtervleugel is ader m2 goed zichtbaar : _____
B. Quadrifine-uilen (uitzondering : Apatelinae, genera Panthea, Trichosea, Colocasia).

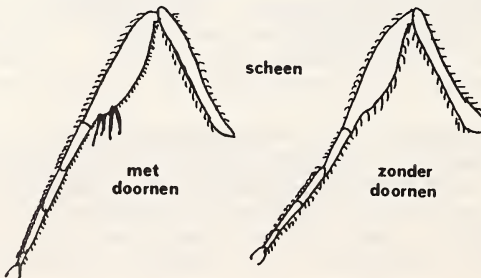

A. Trifine-uilen (534 soorten)

- 1 - De ogen zijn met zeer korte, rechtopstaande haren bezet : _____ HADENINAE (98 soorten) + enkele APATELINAE.
- De ogen hebben geen korte haartjes, wel soms wimpers (zie tekening). _____ 2

- 2 - Schenen met doornen. _____ 3
- Schenen zonder doornen (zie tekening). _____ 4

- 3 - Voorschenen meestal zonder doornen, wel meestal gekromde klauwen. Kleine tot middelgrote uilen, meestal mooi gekleurd. _____ MELICLEPTRIINAE (16 soorten).
- Voorschenen meestal met doornen. Middelgrote uilen, grijs- of bruinachtig gekleurd. _____ NOCTUINAE.
- 4 - Ogen onbehaard, maar met min of meer lange, kromme, overhangende wimpers. _____ CUCULLIINAE (124 soorten).
- Ogen onbehaard en onbewimperd. _____ 5
- 5 - Middelgrote uilen, zeer verschillend van kleur. _____
- _____ AMPHIPYRINAE (147 soorten).
- Kleine uilen, meestal donker gekleurd, dikwijls met groen. _____ BRYOPHILINAE (12 soorten).
- Middelgrote uilen, grijsachtig getekend. _____ APATELINAE (22 soorten).

B. Quadrifine-uilen (135 soorten)

- 1 - Palpen opvallend lang en vooruitstekend. _____ 2
- Palpen gewoon. _____ 3
- 2 - Kleine grijsachtige vlinders met smalle voorvleugels. _____
- _____ NYCTEOLINAE (5 soorten).
- Bruine tot grijze, kleine tot middelgrote vlinders met opvallend lange palpen, soms zelfs vertakt. _____ HYPENINAE (27 soorten).
- 3 - Schenen bedoornd, ofwel alle ofwel enkel voor-, midden- of achterschenen. _____ 4
- Schenen onbedoornd, soms behaard. _____ 6
- 4 - Achterschenen met middensporen. Egaal groene uilen. _____
- _____ BENINAE (4 soorten).
- Middenschenen bedoornd, soms ook voor- en achterschenen. _____ 5
- 5 - Ogen gewimperd. Palpen opgericht. _____ PLUSIINAE (30 soorten).
- Ogen naakt (ongewimperd en onbehaard). _____ CATOCALINAE (28 soorten).
- 6 - EUTELIINAE (1 soort), *Eutelia adulatrix* (Zuidalpine soort). (Schenen min of meer bedoornd).
- JASPIDIINAE (22 soorten), kleine vlinders met goed gekleurde vleugels.
- OPHIDERINAE (16 soorten), kleine tot middelgrote vlinders, overwegend grijs en bruin van kleur.

Overzicht van de onderfamilies

A. Trifine-uilen

1. NOCTUINAE (115 soorten) (Agrotinae)

Middelgrote uilen met zeer eentonig grijze of bruine tekening. Meestal aan alle schenen doornen, soms enkel achteraan. In de achtervleugels ontbreekt steeds ader m₂. De ogen zijn onbehaard en onbewimperd. Palpen normaal, meestal omgebogen, zelden vooruitgestrekt. De snuit is steeds goed ontwikkeld.

De rupsen zijn naakt en glad. Alle buikpoten zijn aanwezig. Bij dag zitten de rupsen in de grond. 's Nachts eten zij, ze blijven meestal in hun gang in de grond en trekken de planten die ze eten erin. Ze eten ook wel van wortels. De verpopping gebeurt in de aarde in een cocon.

2. HADENINAE (98 soorten)

Middelgrote vlinders met grijze, bruine of geelachtige tekening. Bij de meeste soorten ontbreken de doornen aan alle schenen. Ader m₂ ontbreekt in de achtervleugels.

De rupsen zijn naakt en glad. Alle buikpoten zijn aanwezig. Meestal op lage planten en grassen. De verpopping vindt plaats in de aarde in de herfst; dit is het overwinteringsstadium.

3. AMPHIPYRINAE (147 soorten) (Zenobiinae)

Vooraf middelgroot, kleur zeer variabel, sommige met bonte kleuren. De schenen steeds zonder doornen. De ader m₂ in de achtervleugels ontbreekt. De ogen steeds zonder haren of wimpers.

De rupsen leven op lagere planten en overwinteren meestal. De verpopping vindt meestal plaats in de aarde.

4. CUCULLIINAE (124 soorten)

Middelgroot tot groot, alle schenen zonder doornen. Ader m₂ ontbreekt in de achtervleugels. Ogen onbehaard doch van lange, kromme wimpers voorzien.

De rupsen leven op lagere planten of loofbomen. Verpopping vooral in de aarde; overwintering vooral als pop.

5. MELICLEPTRIINAE (16 soorten) (Heliothidinae)

Kleine tot middelgrote uilen, zeer kleurrijk. Ze vliegen meestal bij dag in de zonneschijn. Voorschenen met kromme klauwen doch zonder doornen. Midden- en achter-schenen met doornen. Ader m₂ ontbreekt. Ogen onbehaard en onbewimperd.

Rupsen op lagere planten. Verpopping in de grond als overwintering.

6. **BRYOPHILINAE** (12 soorten)

Kleine donkere soorten, naakte ogen, schenen zonder doornen. Ader m2 ontbreekt.

Kleine rupsen die uitsluitend op mossen leven, en enkel 's nachts eten. Verpoping in een vast spinsel.

7. **APATELINAE** (22 soorten) (Acronyctinae)

Middelgrote, meestal grijze vlinders; kop, borst en achterlijf dicht behaard. Ader m2 soms wel, soms niet zichtbaar. Smalle vleugels.

Rupsen redelijk dicht behaard, dit in tegenstelling tot de andere uil-rupsen. Verpoping (overwintering) in een vast spinsel aan de grond.

B. Quadrifine-uilen

8. **JASPIDIINAE** (22 soorten) (Erastrinae)

Kleine tot zeer kleine uilen. Ze vliegen meestal overdag, ogen naakt, schenen zonder doornen, ader m2 goed ontwikkeld.

Bij de rups is het eerste of de eerste twee buikpootparen gereduceerd of ontbrekend. De rupsen leven op lagere planten. Verpoping in spinsel aan de grond. Overwintering als pop.

9. **NYCTEOLINAE** (5 soorten) (Sarrothripinae)

Kleine vlinders, in ruststand vleugels dakvormig gevouwen. Snuit goed ontwikkeld. Palpen vooruitstekend, het middenlid is aan de top breder. Ogen zonder haren, ader m2 duidelijk.

Rupsen op eik of wilg. Verpoping in een bootvormig spinsel. Overwintering als ei of imago.

10. **BENINAE** (4 soorten) (Acontiinae)

Kleine, middelgrote uilen, groen van kleur. Ader m2 goed ontwikkeld, achterschenen met middensporen.

Rupsen op loofbomen. Verpoping in een langwerpige spinsel. Overwintering als rups of pop.

11. **EUTELINAE** (1 soort)

Middelgrote vlinders, naakte ogen, schenen zonder doornen, ader m2 goed ontwikkeld.

Rups op loofbomen. Verpoping in de aarde.

12. **PLUSIINAE** (30 soorten)

Middelgroot, ogen bewimperd, metaalvlekken of bonte tekening, palpen opgericht. Ader m2 in de achtervleugels goed ontwikkeld. Middelschenen en ook voor- en achterschenen bedoord.

Bij de rups ontbreken de eerste twee buikpoten. Verpoping in stevig zijdespinsel. Overwintering meestal als rups.

13. CATOCALINAE (28 soorten)

Middelgroot tot groot, meestal met kleurrijke achtervleugels. Ader m2 goed ontwikkeld. Ogen naakt. Middenschenen bedoornd, vaak ook voor- en achterschenen. Rupsen vooral op loofbomen. Verpoping boven de grond in een vast spinsel. Overwintering in ei- of rupsstadium.

14. OPHIDERINAE (16 soorten)

Middelgrote en enkele kleine uilen, ogen onbehaard, schenen steeds zonder doornen. Ader m2 goed ontwikkeld. Rups op loofbomen. Het ei overwintert meestal.

15. HYPENINAE (27 soorten)

Slanke vlinders met opvallend lange palpen. Voelspriet van de ♂ meestal verdikt. Ader m2 goed ontwikkeld, ogen onbehaard, schenen zonder doornen. Rupsen op bomen, verpoping in spinsel tussen de bladeren.

G. De Prins

DE BLAUWE HOUTBIJ

(Hym., Apidae)

Via R. Verlaeckt, adjunct-direkteur van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen, ontving ik een exemplaar van de blauwe houtbij (*Xylocopa violacea* L.), dat door R. Bisschop (Blankenberge) te Zeebrugge werd gevangen op 15 mei 1974.

De blauwe houtbij behoort tot de onderfamilie Xylocopinae, die door ongeveer driehonderd soorten vooral in tropische gebieden vertegenwoordigd is. Slechts twee soorten komen volgens R. Enckels in Midden-Europa voor. De blauwe houtbij bewoont vooral het Middellandsezeengebied en nader bepaald de streken waar wijn verbouwd wordt. In België is het een echte zeldzaamheid. Br. Virgilius Lefebvre vermeldt de soort uit het zuiden van Nederlands Limburg en het aangrenzende Belgische gedeelte (St.-Pieter-Slavante, Maas-tricht, Tongeren, Lixhe, Loën). K. Janssens deelde mij mee dat ze ook gevangen werd te Torgny (Provincie Luxemburg). Voor de rest zijn mij geen gegevens uit ons land bekend.

Waarschijnlijk gaat het hier om een adventief exemplaar. In een brief deelde R. Bisschop mij mee dat het dier gevangen werd in een verbindingsgalerij tussen twee ovengebouwen van de glasfabriek te Zeebrugge.

"De fabriek verwerkt in haar kistemakerij hout dat afkomstig is uit :

- Portugal, per schip, laatste toezending 22 februari 1974.
- Oostenrijk, met vrachtwagens, laatste toezending 2 mei 74.
- Bois du Nord (Skandinavische landen en Rusland), ontschepping te Antwerpen, laatste toezending 10 mei 1974.
- Inlands hout, per vrachtwagen, laatste toezending 14 mei 1974 uit Heusden.

Op de hoogte waar het dier gevangen werd, wordt normaal geen hout gebruikt, noch verwerkt, zodat het insect waarschijnlijk op eigen kracht tot binnen de galerij is gekomen."

Het wijfje van de blauwe houtbij bouwt een nest in half vergaan hout (rechtopstaande palen aan wijnstokken!). De cellen worden van elkaar gescheiden door zaagmeel, vermengd met speeksel. Van mei tot augustus worden er zo twee tot drie nesten aangelegd. De jonge houtbijen komen in september uit het nest. Ze eten dan geen stuifmeel of honing meer, maar zoeken hun verblijfplaatsen voor de winter op in klei-wanden, holle bomen of oude muren. In de lente komen de dieren opnieuw te voorschijn. De paring vindt plaats in april, waarna de wijfjes aan de bouw van nieuwe nesten beginnen of oude nesten herinrichten. De mannetjes sterven na de paring.

W. De Prins

AANWINST VOOR DE BIBLIOTHEEK

- Die Käfer Mitteleuropas, deel 5, uitgegeven door Goecke & Evers, Krefeld, 1974. Dit deel bevat de onderfamilies Hypocyphtinae en Aleocharinae waarmee de familie van de Staphilinidae afgesloten wordt. Verder behandelt dit boek de familie der Pselaphidae.
- Nouvelle Flore de la Belgique, du G.-D. de Luxembourg, du Nord de la France et des Régions Voisines, samengesteld door J.E. De Langhe, L. Delvosalle, J. Duvigneaud, J. Lambinon en C. vanden Berghen. Uitgegeven door de Nationale Plantentuin van België, 1973.
- Entomologische Mitteilungen aus dem Zoologischen Staatsinstitut u. Zoologischen Museum Hamburg, deel 3 (1963-1969) en deel 4 (1970-1974). Uitgegeven door Prof. Dr. H. Weidner. (In bruikleen van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen).

W. De Prins

LIJST VAN LEPIDOPTERA UIT DE ANTWERPSE OMGEVING

ADDENDUM 7

Familie : Satyridae

Coenonympha arcania L.

Op de wekelijkse bijeenkomst van de leden van de Antwerpse Vereniging voor Entomologie toonde A. van de Poel (Ekeren) een ♂ van *C. arcania* L., dat door hem te Ekeren gevangen werd op 13 juni 1968. De vlinder komt hoofdzakelijk voor in het Maasbekken en is plaatselijk talrijk, vooral in de Kalkstreek. Gegevens over voorkomen in het noorden van het land zijn heel schaars: volgens Cat. Lambillion (1903) zou *C. arcania* ooit in het Zoniënwood aangetroffen zijn. Verder bestaat er een oude opgave voor Limburg. In Nederland vliegt de soort regelmatig op de Veluwe. Verder zijn er oudere vangsten van zwervers bekend in het zuiden en oosten van het land. Voor Noord-Brabant geeft Cat. Lempke twee vindplaatsen : Breda (1866) en Oisterwijk (1952).

Wat nu het exemplaar van Ekeren betreft : het dier werd gevangen samen met een exemplaar van *C. pamphilus* L. De vinder, die toen nog maar pas begonnen was met het aanleggen van een vlinderverzameling, had toen zijn vangst genomen voor een gewoon hooibeestje. Een tijdje later, toen het hem duidelijk werd dat het een andere soort betrof, is hij meermalen op het terrein teruggekeerd in de hoop nog andere exemplaren te bemachtigen.

Het gaat hier zeker om een zwerver of wellicht een adventief.

A. Janssen

INTERESSANTE ARTIKELS

Alexanor, Tome VIII, fascicule 5, 1974

R. Essayan nam in augustus van 1970 en 1972 een honderdtal dagvlindersoorten waar in de omgeving van het meer van Vourget (Frankrijk, Departement Isère). In het artikel geeft hij per vindplaats een kort verslag.

Atalanta (München), april 1974

E. Reissinger bespreekt de geografische rassen van Colias alfacariensis Ribbe. Door vergelijking met Colias hyale L. kon hij proefondervindelijk vaststellen dat C. alfacariensis sterker aan zijn biotoop gebonden is dan de andere soort. Het artikel bevat foto's van biotopen, ei, rups, pop, genitalia en tientallen vlinders.

U. Eitschberger en H. Steiniger leveren een bijdrage tot de studie van de ondersoorten van Zygaena lavandulae Esp. in Spanje. De auteurs onderscheiden er tien. Er worden daarbij drie nieuwe ondersoorten beschreven: ingridae, gertrudae en villajoyosica. Het artikel bevat 1 verspreidingskaartje en foto's van 142 vlinders.

Entomologische Berichten, 1 april 1974

B.J. Lempke geeft een verslag van de trekvlinders in 1972. Br. Virgilius Lefebvre meldt enkele interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1972.

Entomologische Berichten, 1 mei 1974

H. Turin bespreekt de stand van zaken bij de kartering van de Carabidae (Coleoptera) in Nederland.

Entomologische Zeitschrift

15 maart 1974

E. Urbahn beschrijft het wijfje van Anaitis uniformata, dat tot nog toe onbekend was. (Lepidoptera, Geometridae). T. Marktanner meldt dat Maculineaalcon (Lep., Lycaenidae) ook op Gentiana asclepiadea en niet uitsluitend op Gentiana pneumonanthe leeft. Hij merkte dit op in de omgeving van Friedrichshafen aan het Bodensee.

15 april 1974

C. Blumenthal levert een bijdrage tot de studie van de Carabus-soorten uit het Duitse Middengebergte. (Coleoptera).

15 mei 1974

W. Arnscheid bespreekt de Psychiden-fauna van het Midden-Ruhrdal. Hij heeft 6 nieuwe soorten voor dat gebied ontdekt. Voordien waren er slechts 3 bekend. (Lepidoptera).

Entomologist's Gazette, Volume 25, nummer 1 (1974)

O. Kudrna toont aan dat het genus Pieris Schrank moet gesplitst worden. De soorten brassicae L. en cheiranthi Hbn. blijven de genusnaam Pieris behouden, maar voor de overige Europese koolwitjes-soorten moet volgens de auteur van het artikel de naam Artogeia Verity worden gebruikt.

3 9088 01269 3057

Dezelfde auteur maakte in de maand juli van de jaren 1972 en 1973 een reis door Spanje. In het totaal ving hij op deze tochten 3700 vlinders, verdeeld over 102 soorten (de Hesperiiidae niet meegerekend).

M. J. Morgan geeft een lijst van de Coleoptera uit Noord-Wales. In het totaal werden daar 1244 soorten genoteerd.

Entomologist's Record

nr. 1, januari 1974

R.F. Bretherton geeft een verslag van zijn verblijf op Cyprus in juni 1973. Hij heeft er 33 dagvlindersoorten gevangen.

nr. 2, februari 1974

Dr. de Worms handelt over het voorkomen van Erebia scipio Bsd. in Zuid-Frankrijk. Hij geeft in een ander artikel een verslag van zijn verblijf in Toscane (Italië).

nr. 3, maart 1974

M. Perceval maakte in juli 1973 een reis naar het noorden van Noorwegen. Hij nam daar 27 dagvlindersoorten waar, waaronder verschillende endemische soorten.

Natura, april en mei 1974

Deze twee speciale nummers zijn geheel aan de entomologie gewijd. Er staan artikels in over diverse orden :

W. de Groot : De biologie van de Rode Metselbij.

Dr. W. Kabos : Van vliegen, vlaaien en vijgen.

Dr. G. Kruseman: De Europese treksprinkhaan in de Benelux.

Dr. W. Kruyt : Over de kleur der libellen.

B.J. Lempke : Melanisme bij vlinders.

W. Gravestein : Het leven van waterwantsen en de tegenwoordige vervuiling.

W. De Prins

IN MEMORIAM

JAN VAN SCHEPDAEL

Op 4 april 1974 overleed Jan Van Schepdael. Door zijn dood verloren wij een bezield natuurkenner en -vriend. Heel zijn leven was gewijd aan de studie en de bescherming van de natuur. De Gaume was zijn geliefde streek. Hij publiceerde in 1957, samen met R. Bracke, een "Catalogue monographique des Lépidoptères du pays Gaumais". Van Schepdael was echter het best bekend onder de entomologen als de hoofdredakteur van het tijdschrift "Linneana Belgica", dat hij in maart 1958, samen met R. Bracke en R. Saussus, voor het eerst uitgaf.

W. De Prins